

**Konferencja naukowa
pt. „Bankowość elektroniczna – szanse i zagrożenia”
Koszelówka, 8 czerwca 2006 r.**

**Działalność
Narodowego Banku Polskiego
w zakresie systemu płatniczego**

*Adam Tochmański
Dyrektor Departamentu Systemu Płatniczego
Narodowy Bank Polski*

Plan prezentacji

1. Zadania i struktura organizacyjna Narodowego Banku Polskiego w dziedzinie systemu płatniczego
2. Działalność regulacyjna NBP w zakresie systemu płatniczego
3. Działalność operacyjna NBP w zakresie systemu płatniczego
4. Nadzór NBP nad systemem płatniczym
5. NBP jako katalizator zmian w systemie płatniczym
6. Działalność analityczno-badawcza NBP w zakresie systemu płatniczego

Rola banków centralnych w obszarze systemu płatniczego

1. Rola emisyjna - emisja pieniądza będącego przedmiotem transferu w ramach systemu płatniczego:
 - pieniądza gotówkowego,
 - pieniądza bezgotówkowego
2. Rola regulacyjna
3. Rola operacyjna - bank centralny jako:
 - a) właściciel lub operator systemów płatności i systemów rozrachunkowych,
 - b) uczestnik systemów płatności dla rozliczenia płatności własnych i swoich klientów
4. Rola nadzorcza - ogólny nadzór nad systemem płatniczym (oversight)
5. Rola katalizatora zmian

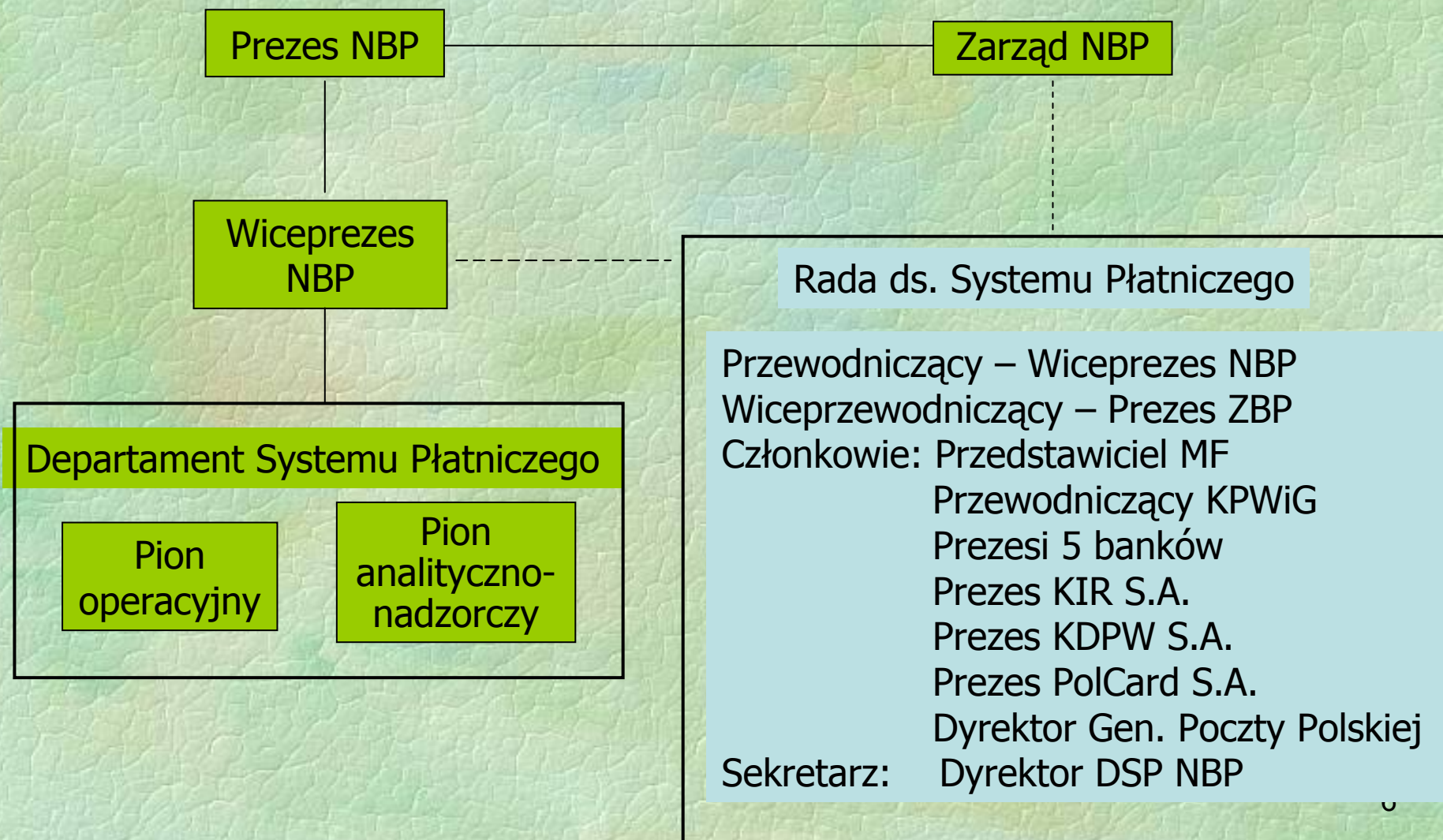
Ustawowe zadania Narodowego Banku Polskiego i jego organów w dziedzinie systemu płatniczego ⁽¹⁾

1. Emisja pieniądza (art. 227 ust. 1 Konstytucji RP)
2. Organizowanie rozliczeń pieniężnych (art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o NBP)
3. Kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego (art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o NBP)
4. Prowadzenie rachunków banków (art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy o NBP)
5. Nadzór nad systemami płatności (art. 16 ustawy o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunków papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami)
6. Nadzór nad systemami autoryzacji i rozliczeń (art. 67 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych)

Ustawowe zadania Narodowego Banku Polskiego i jego organów w dziedzinie systemu płatniczego (2)

7. Określanie przez Zarząd NBP, w drodze uchwały, warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez NBP (art. 51 ust. 2 ustawy o NBP) - uchwała nr 20/2004 Zarządu NBP z dnia 22 kwietnia 2004 r. (Dz. Urz. NBP Nr 3 poz. 6 z późn. zm.)
8. Określanie przez Prezesa NBP, w drodze zarządzenia, sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych (art. 68 pkt 3 ustawy Prawo bankowe) - zarządzenie nr 6/2004 Prezesa NBP z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. Urz. NBP nr 3 poz. 7 z późn. zm.)
9. Dokonywanie przez Zarząd NBP okresowej (raz na pół roku) oceny rozliczeń pieniężnych (art. 17 ust. 4 pkt 3 ustawy NBP)

Struktura organizacyjna NBP w dziedzinie systemu płatniczego

Działalność regulacyjna NBP w obszarze systemu płatniczego

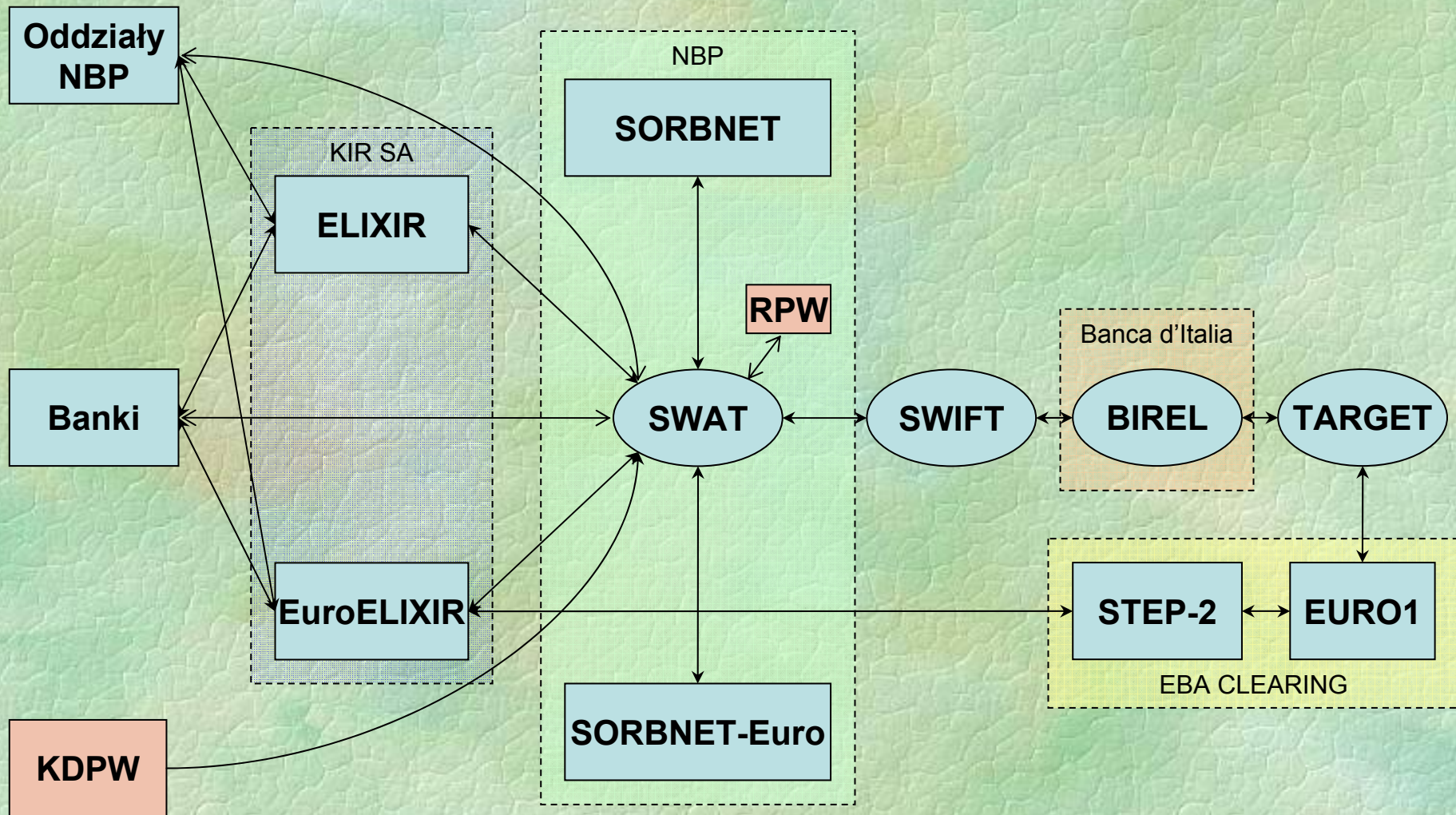
1. Przygotowanie propozycji zmian do ustawy Prawo bankowe i ustawy o NBP
2. Przygotowanie i wydawanie aktów wykonawczych do ustaw bankowych:
 - 1) uchwały nr Nr 20/2004 Zarządu NBP z dnia 20 kwietnia 2004 r. w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez NBP,
 - 2) zarządzenia Nr 6/2004 Prezesa NBP z dnia 20 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych
3. Przygotowanie lub współpraca w przygotowaniu aktów prawnych wprowadzających do prawa polskiego przepisy dyrektyw i zaleceń unijnych:
 - 1) ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunków papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami,
 - 2) ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych,
 - 3) rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 sierpnia 2003 r. w sprawie przelewów transgranicznych

Działalność operacyjna NBP w zakresie systemu płatniczego

1. Polskie systemy RTGS (systemy rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym) dla banków:
 - 1) system SORB (System Obsługi Rachunków Banków) – od kwietnia 1993 r. do marca 1996 r.,
 - 2) system SORBNET od marca 1996 r.,
 - 3) system SORBNET-EURO od marca 2005 r.

2. System bankowości elektronicznej dla klientów niebankowych

Organizacja rozliczeń międzybankowych w złotych i euro w Polsce

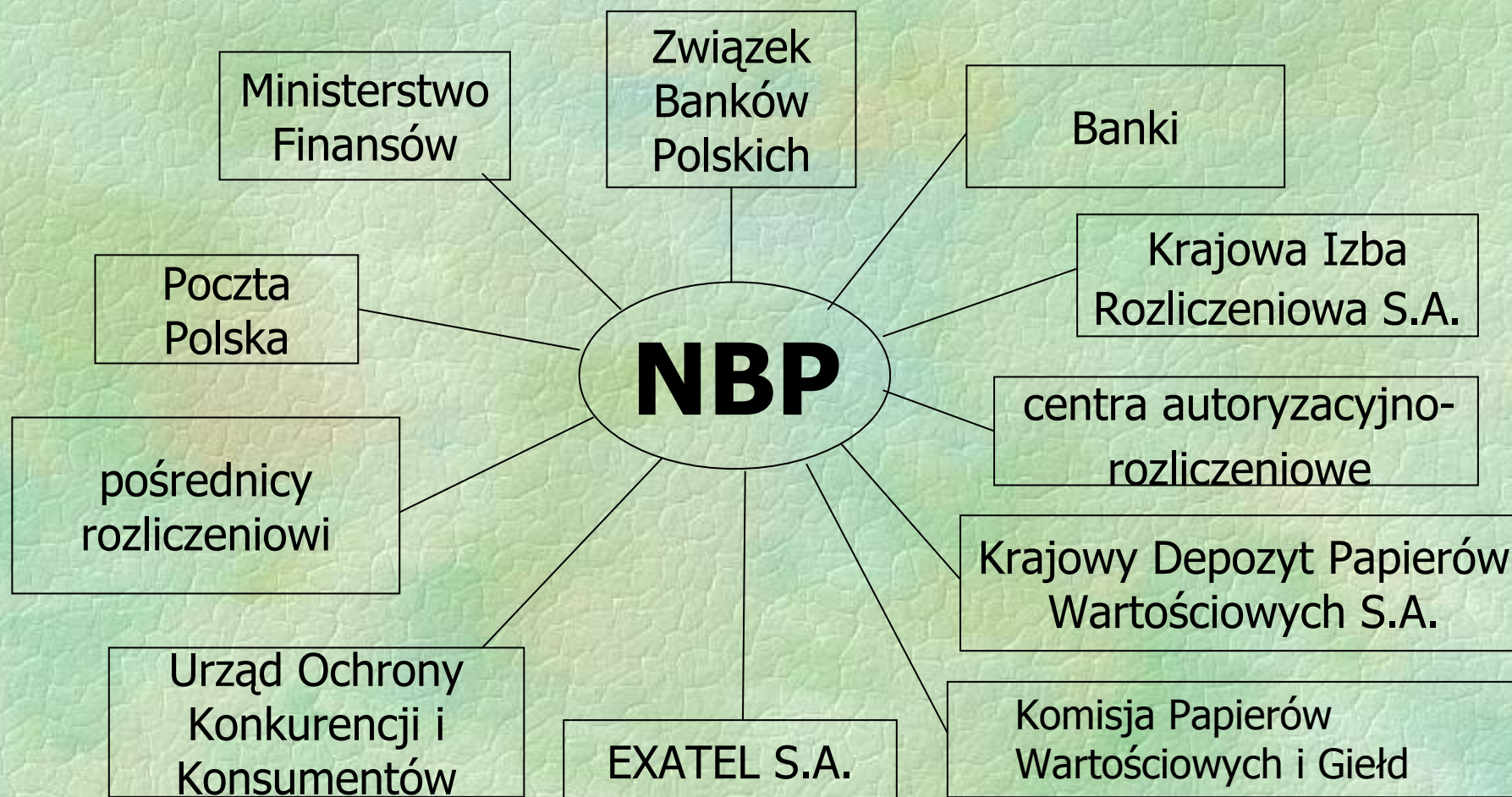
Nadzór NBP/KNB nad systemem płatniczym

Lp.	Rodzaj nadzorowanego systemu	Podstawa prawna	Funkcjonujące obecnie systemy poddane nadzorowi	Operator	Organ nadzoru	Charakter nadzoru
1.	System płatności	art. 16 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasad nadzoru nad tymi systemami	1) ELIXIR	KIR S.A.	Prezes NBP	oversight
			2) EuroELIXIR	KIR S.A.	Prezes NBP	oversight
			3) KSR (Krajowy System Rozliczeń)	PolCard S.A.	Prezes NBP	oversight
		Core Principles	1) SORBNET	NBP	NBP	oversight
			2) SORBNET -EURO	NBP	NBP	oversight
2.	System autoryzacji i rozliczeń	art. 67 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych	1) system autoryzacji i rozliczeń PolCard S.A.	PolCard S.A.	Prezes NBP	oversight
			2) system autoryzacji i rozliczeń eCard S.A.	eCard S.A.	Prezes NBP	oversight
			3) system autoryzacji i rozliczeń CardPoint S.A.	CardPoint S.A.	Prezes NBP	oversight
			4) PayByNet	KIR S.A.	Prezes NBP	oversight
		ustawa - Prawo bankowe	1) system autoryzacji i rozliczeń Banku Pekao S.A.	Bank Pekao S.A.	KNB	supervision
			2) system autoryzacji i rozliczeń PKO BP S.A.	PKO BP S.A.	KNB	supervision
3.	Instytucje pieniądza elektronicznego	art. 36 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych	brak	-	KNB	supervision
4.	Systemy rozrachunku papierów wartościowych	brak	1) Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.	KDPW	NBP	oversight
			2) Rejestr Papierów Wartościowych	NBP	NBP	oversight

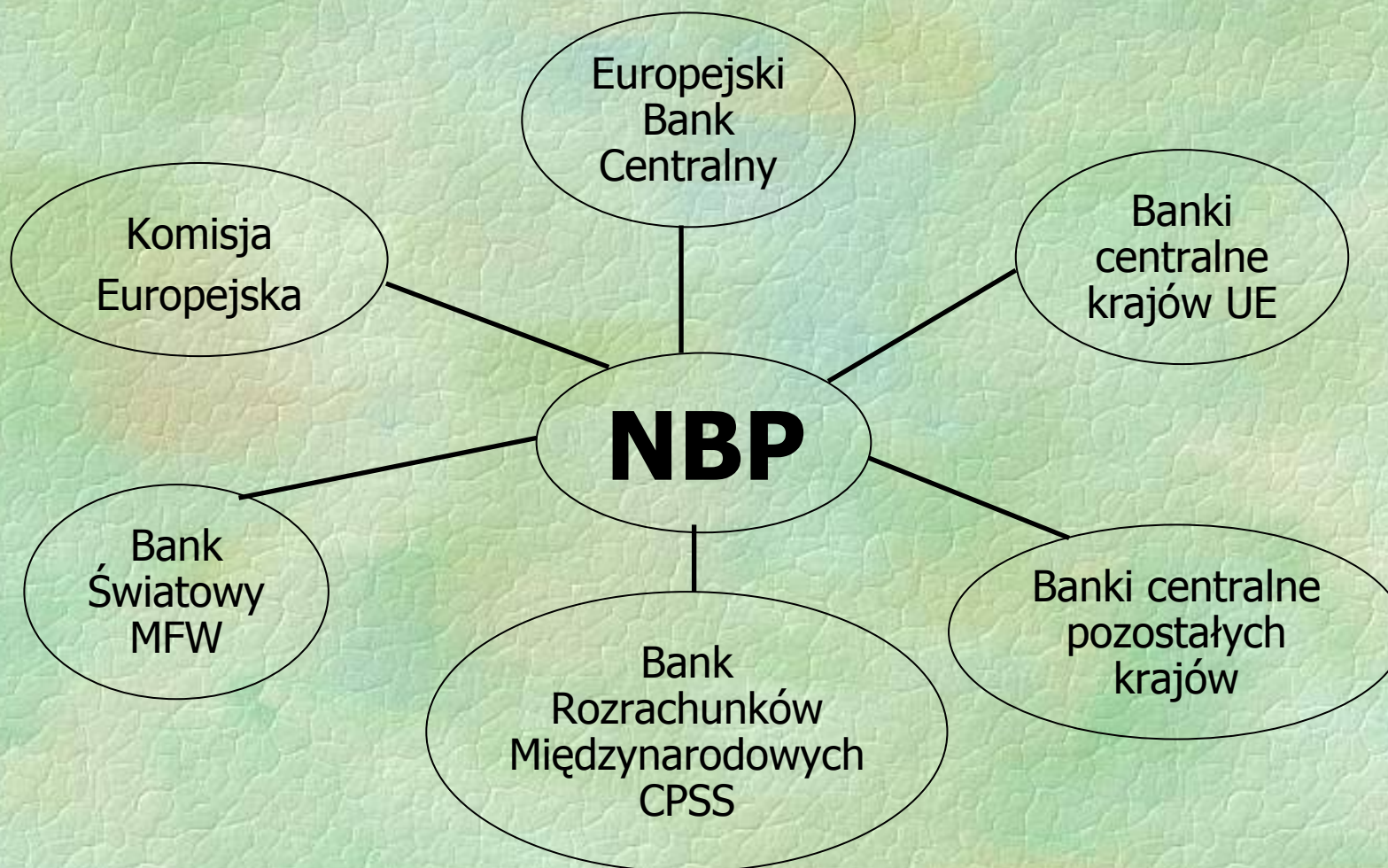
NBP jako katalizator zmian w systemie płatniczym

1. Współpraca NBP z podmiotami krajowymi
2. Współpraca NBP z podmiotami zagranicznymi
3. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego

Współpraca NBP z podmiotami krajowymi w dziedzinie systemu płatniczego

Współpraca z podmiotami zagranicznymi w dziedzinie systemu płatniczego

Główny cel powstania i działania Rady ds. Systemu Płatniczego

Koordynowanie działań

Narodowego Banku Polskiego,

Związku Banków Polskich, banków i innych

instytucji w dziedzinie systemu płatniczego

Zadania Rady ds. Systemu Płatniczego

1. Analizowanie i dokonywanie oceny polskiego systemu płatniczego oraz uregulowań prawnych z tego zakresu.
2. Formułowanie propozycji działań mających na celu w szczególności:
 - 1) adaptację polskiego systemu płatniczego do wymogów Unii Europejskiej,
 - 2) minimalizację ryzyka systemowego w systemie płatniczym,
 - 3) usprawnienie obrotu płatniczego i zwiększenie jego bezpieczeństwa,
 - 4) promowanie obrotu bezgotówkowego.
3. Podejmowanie działań mających na celu integrowanie działań sektora bankowego w zakresie systemu płatniczego.
4. Rozpatrywanie spraw wskazanych przez Zarząd NBP.

Tematyka posiedzeń Rady ds. Systemu Płatniczego w 2005 r. ⁽¹⁾

Posiedzenie z 12 września 2005 r.

1. Ewolucja polskiego systemu płatniczego na tle kierunków rozwoju systemu płatniczo-rozliczeniowego w Unii Europejskiej (NBP).
2. Działania na rzecz zagwarantowania bezpieczeństwa systemów płatniczo-rozliczeniowych w Polsce (ZBP).
3. „New Legal Framework” – raport nt. dotychczasowych prac oraz konsekwencje wejścia w życie dyrektywy (ZBP).
4. Wprowadzanie konwencji CREDEURO i ICP w polskim systemie płatniczym (ZBP).
5. Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2005 r. (NBP).

Tematyka posiedzeń Rady ds. Systemu Płatniczego w 2005 r. (2)

Posiedzenie z 12 grudnia 2005 r.

1. Ewolucja polskiego systemu płatniczego na tle kierunków rozwoju systemu płatniczo-rozliczeniowego w Unii Europejskiej (NBP).
2. Single Euro Payment Area (SEPA) informacja ogólna (NBP).
3. Regulacje prawne związane z projektem budowy Jednolitego Obszaru Płatności w Euro (ZBP).
4. Promocja obrotu bezgotówkowego – ocena dotychczasowych i kierunki dalszych działań (ZBP).
5. Problematyka opłat związanych z rozliczeniami pieniężnymi w złotych w polskim sektorze bankowym (NBP).
6. Informacja na temat podmiotów prowadzących działalność polegającą na pośredniczeniu w przyjmowaniu wpłat gotówkowych na rachunki bankowe (NBP).

Tematyka posiedzeń Rady ds. Systemu Płatniczego w 2006 r. ⁽³⁾

Posiedzenie z 23 marca 2006 r.

1. Problematyka opłat za transgraniczne zlecenia płatnicze w euro w polskich bankach (NBP).
2. Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami płatniczymi innych krajów Unii Europejskiej (NBP).
3. Potrzeba wprowadzenia nadzoru ustawowego NBP nad systemami rozrachunku papierów wartościowych w Polsce (NBP).
4. Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2005 r. (NBP).

Planowana tematyka posiedzeń Rady ds. Systemu Płatniczego na 2006 r. (4)

Posiedzenie czerwcowe 2006 r.

1. Stan prac przygotowawczych dotyczących przejścia na system TARGET2 (NBP).
2. Analiza możliwości i uwarunkowań otwarcia polskich systemów RTGS, prowadzonych przez NBP, na bezpośrednie uczestnictwo podmiotów zagranicznych (NBP).
3. Koncepcja wdrożenia projektu SEPA w sektorze bankowym w Polsce (ZBP).
4. Promocja obrotu bezgotówkowego (KIR S.A.).
5. Wnioski z Kongresu Gospodarki Elektronicznej (ZBP).

Planowana tematyka posiedzeń Rady ds. Systemu Płatniczego na 2006 r. (5)

Posiedzenie wrześniowe 2006 r.

1. Informacja na temat funkcjonowania w Polsce podmiotów prowadzących działalność polegającą na pośredniczeniu w realizacji przekazów gotówkowych (NBP).
2. Problematyka opłat związanych z rozliczeniami pieniężnymi w złotych w polskim sektorze bankowym (NBP).
3. Stan wprowadzenia systemu EuroELIXIR (KIR S.A.).
4. Informacja o stanie prac nad systemami płatności mobilnych (ZBP).
5. Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2006 r. (NBP).

Działalność analityczno-badawcza NBP w zakresie systemu płatniczego

1. Działalność statystyczna
2. Działalność analityczna
3. Działalność badawcza
4. Działalność publikacyjna

Działalność statystyczna NBP w dziedzinie systemu płatniczego (1)

Podmiot sprawozdający	Wybrany zakres danych	Częstotliwość zbierania danych
1. Wydawcy kart płatniczych (banki i podmioty niebankowe)	Liczba wydanych kart. Liczba i wartość transakcji dokonanych kartami. Liczba bankomatów. Transakcje oszukańcze dokonane kartami wydanymi przez danego wydawcę.	kwartalnie
2. Agenci rozliczeniowi	Liczba punktów handlowo-usługowych oraz liczba i wartość transakcji w POS-ach. Liczba i wartość transakcji oszukańczych.	kwartalnie
3. Banki i instytucje pieniądza elektronicznego	Liczba wydanych instrumentów pieniądza elektronicznego. Liczba i wartość operacji płatniczych.	kwartalnie
4. Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	Liczba i wartość transakcji rozliczanych w systemach płatności prowadzonych przez Krajową Izbę Rozliczeniową S.A. (ELIXIR i EuroELIXIR).	kwartalnie
5. Banki	Liczba i wartość transakcji dokonywanych w ramach rozliczeń wewnątrz i międzyoddziałowych.	półrocznie

Działalność statystyczna NBP w dziedzinie systemu płatniczego (2)

Podmiot sprawozdający	Wybrany zakres danych	Częstotliwość zbierania danych
6. Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa	Liczba prowadzonych rachunków. Liczba i wartość transakcji dokonanych przy użyciu form rozliczeń bezgotówkowych.	półrocznie
7. Poczta Polska	Liczba i wartość przekazów pocztowych. Liczba i wartość wpłat na rachunki bankowe.	półrocznie
8. Przedsiębiorcy wykonujący działalność gospodarczą w zakresie wykonywania i pośrednictwa w realizowaniu przekazów pieniężnych w obrocie krajowym i z zagranicą, np. Western Union, MoneyGram, Vigo.	Liczba i wartość przekazów w podziale na kraj i zagranica oraz na wysłane i otrzymane.	półrocznie
9. Przedsiębiorcy wykonujący działalność gospodarczą polegającą na pośredniczeniu w przyjmowaniu wpłat na rachunki bankowe, np. BillBird, Unikasa, Mieszko, Prosspol, Skarbonka.	Liczba punktów przyjmujących wpłaty. Liczba i wartość przyjętych wpłat gotówkowych.	półrocznie

Działalność analityczna NBP w dziedzinie systemu płatniczego

1. Analizy wykonywane cyklicznie:
 - 1) kwartalna informacja o rozliczeniach pieniężnych NBP i rozrachunkach międzybankowych (Zarząd NBP, członkowie Rady ds. Systemu Płatniczego),
 - 2) kwartalna informacja o kartach płatniczych (Zarząd NBP, członkowie Rady ds. Systemu Płatniczego),
 - 3) kwartalna informacja o incydentach w systemie płatniczym (Zarząd NBP),
 - 4) półroczna ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego (Zarząd NBP, członkowie Rady ds. Systemu Płatniczego).
2. Wybrane analizy wykonane w latach 2005-2006 lub planowane w 2006 r.:
 - 1) podmioty prowadzące działalność polegającą na pośredniczeniu w przyjmowaniu wpłat na rachunki bankowe,
 - 2) opłaty związane z rozliczeniami pieniężnymi w polskim sektorze bankowym,
 - 3) ewolucja polskiego systemu płatniczego na tle kierunków rozwoju systemu płatniczego w Unii Europejskiej,
 - 4) SEPA – Jednolity Obszar Płatności w Euro.

Działalność badawcza NBP w zakresie systemu płatniczego

1. Badania wykonywane w 2006 r.:
korzystanie Polaków z kont osobistych i kart płatniczych, sposoby realizowania płatności masowych, transakcje gotówkowe i bezgotówkowe.
2. Badania planowane do wykonania w 2006 r.:
 - 1) sposoby dokonywania przez klientów opłat na rzecz masowych wierzycieli,
 - 2) preferencje klientów w wyborze dokonywania zapłaty oraz innych usług bankowych,
 - 3) wykorzystanie usług bankowych przez przedsiębiorstwa,
 - 4) podjęcie badań z wykorzystaniem symulatora systemu płatności,
 - 5) innowacyjne usługi płatnicze.

Działalność publikacyjna NBP w dziedzinie systemu płatniczego

1. Wybrane publikacje z lat 2002-2005:
 - 1) System płatniczy w Polsce (2002)
 - 2) Karty płatnicze w Polsce (2003)
 - 3) Rola NBP w zakresie nadzoru nad systemami płatności (2004)
 - 4) System SORBNET-EURO (2005)

2. Planowane publikacje NBP w 2006 r.:
 - 1) System płatniczy w Polsce
 - 2) Rynek kart płatniczych w Polsce

Dziękuję bardzo za uwagę!

Adam Tochmański

Dyrektor

Departamentu Systemu Płatniczego

Narodowy Bank Polski

tel. +48 (022) 620-83-38

fax. +48 (022) 653-10-39

email: adam.tochmanski@mail.nbp.pl